

พลา หลักสังคม

ชั้นที่ 3

กระทรวงศึกษาธิการ: การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ม. 1-2-3

ฟ้า หลักสังคม

ชั้นปีที่ 3

กระทรวงกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ม. 1-2-3

“ปกหลักสังคม ม.1-2-3”

พิมพ์ครั้งที่ 1	ธันวาคม 2550	พิมพ์ครั้งที่ 4	พฤษภาคม 2552
พิมพ์ครั้งที่ 2	พฤษภาคม 2551	พิมพ์ครั้งที่ 5	กุมภาพันธ์ 2553
พิมพ์ครั้งที่ 3	ตุลาคม 2551	พิมพ์ครั้งที่ 6	มิถุนายน 2554

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย ห้ามคัดลอกถ่ายเอกสารหรือพิมพ์
หรือวิธีหนึ่งวิธีใดของหนังสือเล่มนี้ก่อนได้รับอนุญาตจากบริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด

ราคา 95 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ปกหลักสังคม ชั้นชั้นที่ 3 -- พิมพ์ครั้งที่ 6 -- ปทุมธานี : สกายบุ๊กส์, 2554.
408 หน้า

- สังคมศึกษา -- การศึกษาและการสอน
I. ชื่อเรื่อง

300.7

ISBN : 978-974-389-327-3

S7906-30-06-11

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

บริษัท **สกายบุ๊กส์** จำกัด
515/278-8 ถ.รังสิต-ปทุมธานี ต.ปทุมธานี
ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12130
e-mail: sales@skybook.co.th

www.skybook.co.th โทร. 0-2966-1126-7 โทรสาร. 0-2967-5108

หากท่านผู้อ่านซื้อหนังสือที่จัดพิมพ์โดยบริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด และพบว่าหนังสือสลับหน้า
พิมพ์ไม่ชัดเจน หน้าขาดหายไม่ครบ หรือความบกพร่องอื่นใดอันเนื่องมาจากกระบวนการพิมพ์
และการเข้าเล่ม กรุณาส่งหนังสือมาที่บริษัทฯ เพื่อรับหนังสือเล่มใหม่

หนังสือทบทวนหลักสังคม ช่วงชั้นที่ 3 เล่มนี้ เป็นหนังสือ
ที่เหมาะสมสำหรับน้อง ๆ ที่กำลังเรียนอยู่ชั้น ม.1 - ม.3 หรือช่วง
ชั้นที่ 3 ซึ่งได้รวบรวมเนื้อหาสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม ตั้งแต่ ม.1 - ม.3 ไว้อย่างครบถ้วน ได้แก่ **ศาสนา
ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม การดำรงชีวิตใน
สังคม เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์**

ภายในเล่มได้รวบรวมเนื้อหาไว้อย่างกระชับ เหมาะสำหรับ
น้อง ๆ ที่กำลังอ่านหนังสือเตรียมสอบ หรืออ่านเพื่อทบทวน
บทเรียนที่ได้เรียนมาในชั้นเรียน และนอกจากนั้นยังได้บรรจุสาระ
อ่านเสริมเติมสมมอง เพื่อให้น้อง ๆ ได้ทราบเรื่องที่น่าสนใจและสำคัญ
ซึ่งอาจจะเป็นข้อสอบที่น้อง ๆ ต้องเจอในห้องเรียนก็เป็นได้

พี่ ๆ ทีมผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้
จะทำให้น้อง ๆ ทุกคนรักวิชาสังคมและได้เกรด 4 กันทุกคนค่ะ

ฝ่ายวิชาการ
บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด

สาระที่ 1	ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม	7
	๑๑ ศาสนาคืออะไร	7
	๑๑ ประเภทของศาสนา	8
	๑๑ องค์ประกอบของศาสนา	9
	๑๑ ประโยชน์ของศาสนา	10
	๑๑ ศาสนาอื่น ๆ ในประเทศไทย	14
สาระที่ 2	หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม	102
	๑๑ หน้าที่พลเมือง	102
	๑๑ สิทธิเสรีภาพ	103
	๑๑ สังคมมนุษย์และวัฒนธรรม	105
	๑๑ การเมืองการปกครอง	112
	๑๑ อำนาจอธิปไตย	119
	๑๑ คณะรัฐมนตรี	123
	๑๑ การใช้อำนาจศาล	128
	๑๑ หน้าที่ของประชาชนตามกฎหมาย	131
	๑๑ ความหมายของกฎหมาย	135
	๑๑ หลักกฎหมาย	136

	๑๕	วัฒนธรรมไทย	152
	๑๖	ภูมิปัญญาไทย	153
สาระที่ 3		เศรษฐศาสตร์	156
	๑๗	ความหมายของเศรษฐศาสตร์	156
	๑๘	ประเภทของเศรษฐศาสตร์	156
	๑๙	การผลิตสินค้าและบริการ	161
	๒๐	การบริโภค	165
	๒๑	การคุ้มครองผู้บริโภค	168
	๒๒	รูปแบบระบบเศรษฐกิจของโลก	172
	๒๓	การเงิน	176
	๒๔	การธนาคาร	180
	๒๕	การค้า	182
	๒๖	เศรษฐกิจระหว่างประเทศ	184
	๒๗	ทุนสำรองระหว่างประเทศ	186
	๒๘	การลงทุนระหว่างประเทศ	187
	๒๙	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	189
	๓๐	หน่วยธุรกิจ	204
	๓๑	เศรษฐกิจพอเพียง	213
สาระที่ 4		ประวัติศาสตร์	217
	๓๒	ความหมายของประวัติศาสตร์	217
	๓๓	การนับศักราช	218
	๓๔	การแบ่งยุคสมัยประวัติศาสตร์	220
	๓๕	หลักฐานของประวัติศาสตร์	221
	๓๖	ลักษณะของหลักฐานประวัติศาสตร์	224

พจนานุกรม สังคม ช่วงชั้นที่ 3

	๖๖ ประเภทของหลักฐานประวัติศาสตร์	225
	๖๖ ประวัติศาสตร์ชนชาติไทย	227
	๖๖ อาณาจักรของชาติไทย	228
	๖๖ ประวัติศาสตร์เอเชีย	267
	๖๖ แหล่งอารยธรรมของทวีปเอเชีย	268
	๖๖ ประวัติศาสตร์ยุโรป	274
	๖๖ แหล่งอารยธรรมของทวีปยุโรป	274
	๖๖ ประวัติศาสตร์แอฟริกา	277
	๖๖ แหล่งอารยธรรมของทวีปแอฟริกา	278
	๖๖ ประวัติศาสตร์อเมริกา	283
	๖๖ แหล่งอารยธรรมของทวีปอเมริกา	283
	๖๖ ประวัติศาสตร์ออสเตรเลีย	287
	๖๖ แหล่งอารยธรรมของทวีปออสเตรเลีย	287
สาระที่ 5	ภูมิศาสตร์	292
	๖๖ แผนที่	292
	๖๖ เครื่องมือทางภูมิศาสตร์	296
	๖๖ ภูมิศาสตร์ประเทศไทย	297
	๖๖ ภูมิภาคในประเทศไทย	300
	๖๖ ภูมิศาสตร์โลก	354
ภาคผนวก		386
	๖๖ รายนามนายกรัฐมนตรีของไทย	387
	๖๖ 7 สิ่งมหัศจรรย์ของโลกยุคใหม่	390

สาระที่ 1

ศาสนา ศีลธรรม
และจริยธรรม

ศาสนาคืออะไร

ศาสนา คือ คำสั่งสอนให้มนุษย์บรรลุดมมุ่งหมาย
สูงสุดในชีวิตตามที่พระศาสดาของศาสนานั้น ๆ บัญญัติไว้
 โดยปฏิบัติตามพิธีกรรม ความเชื่อที่สืบทอดกันมา

มูลเหตุของการเกิดศาสนา

มูลเหตุของการเกิดศาสนา มีการเกิดตามธรรมชาติของความเจริญของมนุษย์ ดังนี้

1. ความไม่รู้ในปรากฏการณ์ธรรมชาติ
2. ความกลัวในปรากฏการณ์ธรรมชาติ
3. ความจงรักภักดี
4. ความต้องการแก้ปัญหาสังคม
5. ความรู้แจ้งเห็นจริง

ประเภทของศาสนา

ศาสนาในปัจจุบันแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ศาสนาที่มีพระเจ้า คือ เชื่อว่าพระเจ้าสร้างโลกและสรรพสิ่งต่าง ๆ ขึ้นมา ซึ่งแบ่งได้อีก 2 ประเภท คือ

1.1 ศาสนาที่มีพระเจ้าสูงสุดองค์เดียว ได้แก่ ศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม

1.2 ศาสนาที่มีพระเจ้าหลายองค์ ได้แก่ ศาสนาพราหมณ์และศาสนาฮินดู

2. ศาสนาที่ไม่มีพระเจ้า คือ ไม่เชื่อว่าพระเจ้าสร้างโลกและควบคุมโลก ตลอดจนสรรพสิ่งต่าง ๆ ได้ ศาสนาประเภทนี้ได้แก่ ศาสนาพุทธและศาสนาขงจื้อ

องค์ประกอบของศาสนา

ศาสนาเมืองค์ประกอบทั้งหมด 7 ประการ ซึ่งบางศาสนามีครบ บางศาสนาก็มีไม่ครบ ได้แก่

1. ศาสดา คือ ผู้ก่อตั้งหรือประกาศศาสนา
2. คัมภีร์ คือ หลักธรรมหรือคำสั่งสอนของศาสนา
3. นักบวช คือ ผู้สืบทอดศาสนา
4. ศาสนสถาน คือ สถานที่ประกอบพิธีกรรม

ทางศาสนา

5. พิธีกรรม คือ กิจกรรมทางศาสนา
6. ศาสนิกชน คือ ผู้ที่นับถือศาสนาหนึ่งๆ
7. สัญลักษณ์ คือ สิ่งที่ใช้แทนศาสนาหนึ่งๆ

ประโยชน์ของศาสนา

1. ศาสนาเป็นบ่อเกิดของศิลปวัฒนธรรม
2. ศาสนาเป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้ยึดเหนี่ยวจิตใจ
3. ศาสนาเป็นแหล่งกำเนิดจริยธรรม
4. ศาสนาเป็นพื้นฐานของกฎศีลธรรมในสังคม

การบริหารจิตขั้นต้น

การเจริญปัญญา

การบริหารจิต

การบริหารจิต คือ การฝึกสมาธิ สมาธิ แปลว่า ความตั้งมั่นของจิต หรือภาวะที่จิตแน่วแน่ต่อสิ่งที่กำหนดจน เกิดความสงบ ไม่ฟุ้งซ่าน จดจ่อต่อสิ่งที่กำลังคิด กำลังพูด และกำลังทำ สมาธิมีประโยชน์ต่อร่างกายและจิตใจดังนี้

1. ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน จิตที่เป็นสมาธิ จะเป็นจิตใจที่ไม่เครียด ทำให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน หรือการเรียน ในทางร่างกายจะทำให้มีสุขภาพแข็งแรง เพราะถ้าจิตใจขุ่นมัวก็จะมีผลทำให้ร่างกายอ่อนแอ เจ็บป่วย ได้ง่าย

2. ทำให้มีบุคลิกภาพดี เช่น เป็นคนสุภาพ เยือกเย็น มีเมตตากรุณา

3. เป็นจุดมุ่งหมายของพระพุทธศาสนา ได้แก่
ความสามารถในการข่มกิเลสตัณหาไว้ได้ ทำให้จิตใจสงบ

การเจริญปัญญา

ปัญญา แปลว่า ความรู้ทั่ว หมายถึง ความรู้ทั่วถึง
เหตุและผล เมื่อรู้เหตุของสิ่งใดก็สามารถรู้ล่วงหน้าได้ว่าผล
ของสิ่งนั้นเป็นอย่างไร ทางที่ทำให้เกิดปัญญามี 3 ทาง คือ

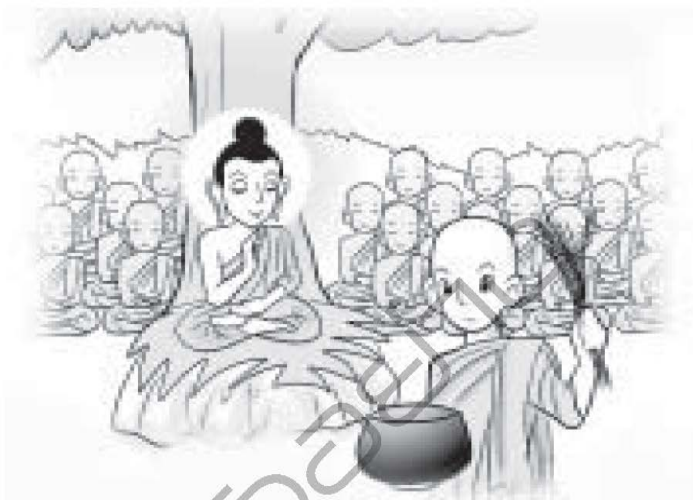
1. **สุตมยปัญญา** คือ ปัญญาที่เกิดจากการฟัง
หรือการศึกษาเล่าเรียน ในสมัยโบราณคนอ่านหนังสือไม่
ออก แต่ความรู้เกิดจากการได้ฟังและจดจำนำไปถ่ายทอด
หรือบอกเล่ากันอีกต่อหนึ่ง คนที่ฟังมากเรียกว่า **พหูสูต** ใน
ปัจจุบันผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นพหูสูตไม่ได้หมายความว่ามีความรู้
จากการฟังเพียงอย่างเดียว แต่รวมไปถึงการอ่านด้วย

2. **จินตมยปัญญา** คือ ปัญญาที่เกิดจากการคิด
หมายถึง การคิดหาเหตุผล การพิจารณาวิเคราะห์สิ่งต่างๆ
ที่ได้ฟังได้ศึกษาอย่างเป็นระบบ เป็นเหตุเป็นผล

3. **ภาวนามยปัญญา** คือ ปัญญาที่เกิดจากการฝึกฝนปฏิบัติ หรือเกิดจากการลงมือทำ ได้แก่ หลังจากที่ ได้รับรู้จากการฟัง การศึกษาเล่าเรียนมาแล้ว จึงนำไปคิดวิเคราะห์หาเหตุผลจนเข้าใจลึกซึ้งแล้ว ควรจะนำสิ่งนั้นมาลงมือปฏิบัติเพื่อให้ประจักษ์ในเรื่องของการบริหารจัดการและเจริญปัญญานี้ เป็นการสร้างสมาธิให้เกิดขึ้นกับจิต เมื่อจิตสงบแล้วก็สามารถที่จะเข้าใจความจริงของชีวิตว่าคนเรามีทั้งสุขและทุกข์ สมหวังและผิดหวังคละเคล้ากันไป เมื่อรู้เท่าทันความจริงของชีวิตแล้วก็สามารถสร้างปัญญาในระดับสูงต่อไปได้

การฝึกสมาธิตามหลักอานาปานสติ

อานาปานสติ หมายถึง การอบรมจิตใจโดยมีสติกำหนดลมหายใจเข้า-ออก เป็นวิธีการฝึกสมาธิที่นิยมปฏิบัติกันเนื่องจากปฏิบัติได้ง่าย

ศาสนาอื่น ๆ ในประเทศไทย

1. ศาสนาพุทธ

1.1 ประวัติศาสนาพุทธ

ศาสนาพุทธถือกำเนิดในประเทศอินเดียก่อนพุทธศักราช 45 ปี ผู้ให้กำเนิดศาสนาพุทธ คือ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีพระนามขณะที่ยังไม่ได้ออกบวชว่า

ลัทธิเต๋า ซึ่งเป็นโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะและพระนางสิริมหามายา แห่งกรุงกบิลพัสดุ์ แคว้นสักกะ ในปัจจุบันคือประเทศเนปาล

คำว่า **พุทธ** มีความหมายว่า ผู้ตรัสรู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

องค์ประกอบของศาสนาพุทธ คือ **พระรัตนตรัย** หมายถึง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

1.2 นิกายในศาสนาพุทธ

นิกายในศาสนาพุทธ แบ่งออกเป็น 2 นิกายใหญ่ ๆ ได้แก่

1.2.1 นิกายมหายาน

มหายาน แปลว่า ยานใหญ่ มีจุดมุ่งหมายที่จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ประชาชนทั่วไปเลื่อมใสก่อนแล้วจึงสอนให้ละกิเลส ประเทศที่นับถือนิกายมหายาน คือ **ประเทศทิเบต จีน เกาหลี ญี่ปุ่น และเวียดนาม เป็นต้น**

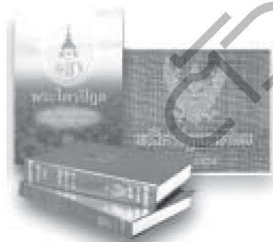
1.2.2 นิกายหินยาน หรือเถรวาท

หินยาน แปลว่า ยานเล็ก มีจุดมุ่งหมายเพื่อปฏิบัติตนให้เป็นพระอรหันต์ หลุดพ้นจากความทุกข์และดับกิเลสประเทศที่นับถือนิกายหินยาน คือ ประเทศไทย พม่า ลาว กัมพูชา และศรีลังกา เป็นต้น

1.3 คัมภีร์ในพระพุทธศาสนา

ศาสนาพุทธมีคัมภีร์ที่สำคัญ คือ **พระไตรปิฎก** ซึ่งแบ่งออกเป็น

1.3.1 พระวินัยปิฎก

พระวินัยปิฎกมีเนื้อหาเกี่ยวกับความประพฤติ ความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของพระภิกษุสงฆ์

1.3.2 พระสุตตันตปิฎก

พระสุตตันตปิฎกมีเนื้อหาเกี่ยวกับคำเทศนา คำบรรยายธรรมต่าง ๆ ตลอดจนบทประพันธ์เรื่องเล่าต่าง ๆ ของพระพุทธเจ้าและพระสาวก

1.3.3 พระอภิธรรมปิฎก

พระอภิธรรมปิฎกมีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักธรรมและคำอธิบายด้านวิชาการล้วน ๆ ไม่เกี่ยวกับบุคคลหรือเหตุการณ์

1.4 หลักธรรมในพระพุทธศาสนา

1.4.1 โอวาท 3

โอวาท 3 คือ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า 3 ข้อ ซึ่งทรงแสดงแก่พระสงฆ์ 1,250 รูป ในวันมาฆบูชา เรียกว่า **โอวาทปาฏิโมกข์** โดยโอวาททั้ง 3 ข้อ มีดังนี้

1.4.1.1 การไม่ทำความชั่วทั้งปวง

1.4.1.2 การทำความดีให้ถึงพร้อม

1.4.1.3 การทำจิตใจให้บริสุทธิ์

1.4.2 ทุจจริต 3

ทุจจริต 3 คือ ความประพฤติกว้าง 3 ประการ มีดังนี้

1.4.2.1 กายทุจจริต ได้แก่ การประพฤติกว้างทางกาย มี 3 อย่าง คือ

☸ การฆ่าสัตว์

☸ การลักทรัพย์

☸ การประพฤตินิดในกามทั้งหลาย

1.4.2.2 วจีทุจจริต ได้แก่ การประพฤติกว้างทางวาจา มี 4 อย่าง คือ

☸ การพูดเท็จ

☸ การพูดส่อเสียด

☸ การพูดไม่สุภาพ หยาบคาย

☸ การพูดเพ้อเจ้อ เหลวไหล

1.4.2.3 มโนทุจริต ได้แก่ การประพฤติชั่วทางใจ
มี 3 อย่าง คือ

- ☸ คิดโลภอยากได้ของผู้อื่น
- ☸ ความมุ้งมิ้ง คิดร้ายต่อผู้อื่น
- ☸ ความเห็นผิด คือ เห็นสิ่งที่ชั่วเป็นดี

เห็นสิ่งที่ดีเป็นชั่ว

1.4.3 สุจริต 3

สุจริต 3 คือ ความประพฤติดี 3 ประการ มีดังนี้

1.4.3.1 กายสุจริต ได้แก่ การประพฤติดีทางกาย
ซึ่งตรงกันข้ามกับกายทุจริตทุกประการ

1.4.3.2 วจีสุจริต ได้แก่ การประพฤติดีทางวาจา
ซึ่งตรงกันข้ามกับวจีทุจริตทุกประการ

1.4.3.3 มโนสุจริต ได้แก่ การประพฤติดีทางใจ
ซึ่งตรงกันข้ามกับมโนทุจริตทุกประการ

1.4.4 บุญกิริยาวัตถุ 3

บุญกิริยาวัตถุ 3 คือ ที่ตั้งแห่งการทำความดี หรือ
หลักการทำความดี 3 ประการ มีดังนี้

1.4.4.1 ทานมัย คือ บุญที่สำเร็จด้วยการให้ทาน
ได้แก่

- ☸ วัตถุทาน คือ การให้สิ่งที่เป็นวัตถุ
- ☸ ธรรมทาน คือ การให้วิชาความรู้
- ☸ อภัยทาน คือ การให้อภัย

1.4.4.2 สีส้ม คือ บุญที่สำเร็จด้วยการรักษาศีล

1.4.4.3 ภาวนามัย คือ บุญที่สำเร็จด้วยการเจริญ

ภาวนา

1.4.5 เบญจศีล

เบญจศีล คือ ข้อห้าม 5 ประการ ประกอบด้วย

1.4.5.1 ปาณาติปาตา เวรมณี สิกขาปทํ สมาธิ-
ยามิ แปลว่า เว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต

1.4.5.2 อทินนาทานา เวรมณี
สิกขาปทํ สมาธิยามิ แปลว่า เว้นจาก
การถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้

1.4.5.3 กาเมสุมิจฉาจาธา เวรมณี สิฏขาปทํ
สมาทียามิ แปลว่า เว้นจากการประพฤตินอกกาม

1.4.5.4 มุสาวาทา เวรมณี สิฏขาปทํ สมาทียามิ
แปลว่า เว้นจากการพูดเท็จ

1.4.5.5 สุราเมรยมชฺชปมาทญฺฐานา เวรมณี
สิฏขาปทํ สมาทียามิ แปลว่า เว้นจากสุราเมรัย ของมีนเมา
และสิ่งเสพติด

1.4.6 หิริโอตตปฺปะ

หิริโอตตปฺปะ คือ ธรรมที่ควบคุมคนให้ละเว้น
ความชั่วได้อย่างแท้จริง ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงถือว่าเป็นธรรม
คัมภีร์ของโลก

☸ หิริ คือ ความระอายต่อการทำความชั่ว

☸ โอตตปฺปะ คือ ความเกรงกลัวต่อผลของการ
ทำความชั่ว

1.4.7 สติสัมปชัญญะ

สติสัมปชัญญะ คือ ธรรมที่มีความจำเป็นต่อการกระทำ การพูด หรือการคิดทุกขณะ ผู้ที่มีสติสัมปชัญญะอยู่ตลอดเวลาจะเป็นผู้กระทำ พูด หรือคิดผิดพลาดน้อยที่สุด

๘๘ สติ คือ ความระลึกได้ เห็นได้ถึงสิ่งที่ได้ทำ พูด หรือคิดไปแล้ว

๘๘ สัมปชัญญะ คือ ความรู้ตัว รู้ชัด เข้าใจถึงสิ่งที่เห็น ได้

1.4.8 ขันติโสรัจจะ

ขันติโสรัจจะ คือ ธรรมที่ทำให้ห้าม

๘๘ ขันติ คือ ความอดทนต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ

๘๘ โสรัจจะ คือ ความสงบเสงี่ยม เป็นการควบคุมพฤติกรรมทั้งที่เป็นการกระทำและคำพูดให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเรียบร้อย

1.4.9 อธิบาท 4

อธิบาท 4 คือ คุณธรรมที่ทำให้บรรลุความสำเร็จ
มี 4 ประการ คือ

1.4.9.1 ฉันทะ คือ ความพอใจในการทำงานที่
ต้องการกระทำให้บรรลุถึงความสำเร็จ

1.4.9.2 วิริยะ คือ ความเพียรพยายาม

1.4.9.3 จิตตะ คือ การตั้งจิตใจแน่วแน่ในการ
ทำงาน

1.4.9.4 วิมังสา คือ การไตร่ตรอง พิจารณาโดย
ใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหานั้น ๆ

1.4.10 พรหมวิหาร 4

พรหมวิหาร 4 คือ ธรรมประจำใจอันประเสริฐ
มี 4 ประการ คือ

1.4.10.1 เมตตา คือ ความรัก ความปรารถนาให้
เขามีความสุข

1.4.10.2 กรุณา คือ ความสงสารเมื่อเห็นผู้อื่น
เป็นทุกข์

1.4.10.3 มุทิตา คือ ความพลอยยินดีเมื่อเห็น
ผู้อื่นได้ดี

1.4.10.4 อุเบกขา คือ ความเป็นกลาง และการ
วางเฉย

1.4.11 สังคหัตถุ 4

สังคหัตถุ 4 คือ คุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว
ใจผู้อื่นไว้ เป็นหลักในการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้อื่น มี 4
ประการ คือ

1.4.11.1 ทาน คือ การให้

1.4.11.2 ปิยวาจา คือ การพูดจาแบบจริงใจ
ไพเราะ และเหมาะสมกับกาลเทศะ

1.4.11.3 อัตถจริยา คือ การประพฤติตนให้เป็น
ประโยชน์ต่อผู้อื่น

1.4.11.4 สمانัตตตา คือ การวางตนเสมอต้น
เสมอปลาย

1.4.12 ขรวาสาธรรม

ขรวาสาธรรม คือ หลักธรรมของผู้ครองเรือน เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มี 4 ประการ คือ

1.4.12.1 สัจจะ คือ ความจริงใจและซื่อสัตย์ต่อกัน

1.4.12.2 ทมะ คือ การรู้จักข่มใจ

1.4.12.3 ขันติ คือ มีความอดทนต่อความยาก

ลำบาก

1.4.12.4 จาคะ คือ รู้จักเสียสละ มีน้ำใจต่อกัน

1.4.13 อบายมุข 4

อบายมุข 4 คือ หนทางแห่งความเลื่อมและคามพินาศของทรัพย์สมบัติของตนเอง มี 4 ประการ คือ

1.4.13.1 การเป็นนักเลงหญิง

1.4.13.2 การเป็นนักเลงสุรา

1.4.13.3 การเป็นนักเลงการพนัน

1.4.13.4 การคบคนชั่วเป็นมิตร

1.4.14 อริยสัจ 4

มีดังนี้

อริยสัจ 4 คือ ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ

1.4.14.1 ทุกข์ คือ ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ

1.4.14.2 สมุทัย คือ เหตุของความทุกข์

1.4.14.3 นิโรจ คือ ความดับทุกข์

1.4.14.4 มรรค คือ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์

ได้แก่ อริยมรรค แปลว่า ทางอันประเสริฐ มีองค์ประกอบ 8 ประการ คือ

☸ สัมมาทิฐิ แปลว่า ความเห็นชอบ

☸ สัมมาสังกัปปะ แปลว่า ความดำริชอบ

☸ สัมมาวาจา แปลว่า การพูดชอบ

☸ สัมมากัมมัหัตตะ แปลว่า การกระทำ

ชอบ

☸ สัมมาอาชีวะ แปลว่า การเลี้ยงชีพชอบ

☸ สัมมาวายามะ แปลว่า ความเพียร

พยายามชอบ

- ๘๘ สัมมาสติ แปลว่า ความระลึกชอบ
- ๘๘ สัมมาสมาธิ แปลว่า ความตั้งจิตมั่น

ชอบ

1.4.15 สัปปริสธรรม 7

สัปปริสธรรม 7 คือ หลักการของคนดีแท้ ประกอบด้วย
ด้วยหลักธรรม 7 ประการ คือ

- ๘๘ วัมมัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ
- ๘๘ อัตถัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล
- ๘๘ อัตตัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน
- ๘๘ มัตตัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักประมาณ
- ๘๘ กาลัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา
- ๘๘ ปริสัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักบริษัท ชุมชน

และสังคม

- ๘๘ บุคคลัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเลือกบุคคลว่า
บุคคลนี้เป็นคนดีหรือเป็นคนไม่ดี

1.5 หน้าที่ชาวพุทธ

ชาวพุทธที่ดีต้องปฏิบัติดังนี้

1.5.1 ศึกษาหาความรู้

1.5.2 ปฏิบัติตนตามหลักธรรมและประเพณี

พิธีกรรมทางศาสนา

1.5.3 เผยแพร่พระพุทธศาสนา

1.5.4 ปกป้องพระพุทธศาสนา

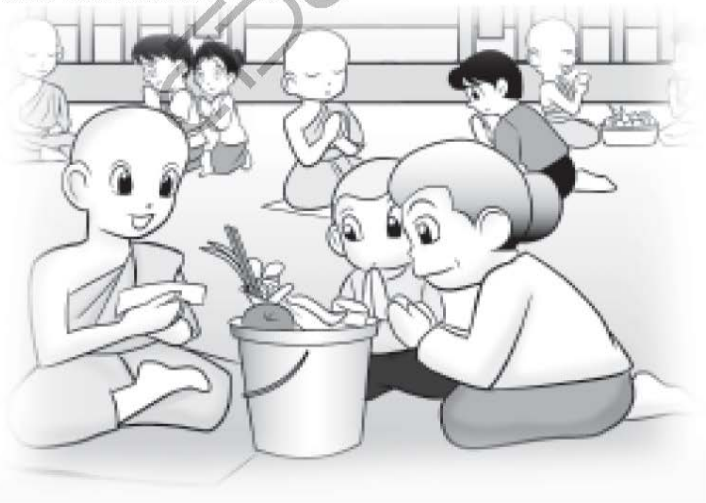

1.6 มรรยาทชาวพุทธและ

การปฏิบัติตนต่อพระภิกษุ

- 1.6.1 ปฏิบัติต่อพระสงฆ์ด้วยอามิสทาน
- 1.6.2 ปฏิบัติต่อพระสงฆ์ด้วยความเต็มใจ
- 1.6.3 ให้ความเคารพพระสงฆ์ด้วยกาย วาจา ใจ
- 1.6.4 ต้องใช้คำราชาศัพท์ให้ถูกต้องและเหมาะสม

สมตามสมณคัมภีร์แต่ละชั้น

1.7 ตัวอย่างคำราชาศัพท์ที่ใช้กับพระสงฆ์

ลำดับชั้นพระ	สรพนาม แทนตัวผู้ตบชาย	สรพนาม แทนตัวผู้ตบหญิง	คำรับ ชาย	คำรับ หญิง
สมเด็จพระสังฆราชสถกสมหาสังฆปริณายก	เกล้ากระหม่อม หรือ กระหม่อม	กระหม่อมฉัน หรือ หม่อมฉัน	พะย่ะค่ะ	เพคะ
สมเด็จพระราชาคณะและพระราชาคณะชั้นไป	เกล้ากระหม่อม	ดิฉัน	กระผม หรือ ตัรับผม	เจ้าค่ะ
พระราชาคณะชั้นสามัญลงมา	กระผม หรือ ผม	ดิฉัน	ครัับ	ค่ะ
พระครูสัญญาบัตรและพระครูฐานานุกรม	กระผม หรือ ผม	ดิฉัน	ครัับ	ค่ะ
พระมหากษัตริย์	กระผม หรือ ผม	ดิฉัน	ครัับ	ค่ะ
พระภิกษุสงฆ์ทั่วไป	กระผม หรือ ผม	ดิฉัน	ครัับ	ค่ะ

1.8 ศาสนพิธี

1.8.1 การทำบุญตักบาตร

การทำบุญตักบาตร หรือที่เรียกว่า **การใส่บาตร** คือ การนำอาหารคาว-หวาน น้ำ และดอกไม้ใส่ลงในบาตร ของพระภิกษุสงฆ์หรือสามเณร การตักบาตรเป็นการ ทำบุญแบบง่าย ๆ ไม่มีพิธีรีตอง มักกระทำตอนเช้ามีด ก่อนตักบาตรจะตั้งจิตอธิษฐานก่อน โดยกล่าวคำว่า **สทินัน วัต เม ทานี อสวภูษยาหํ โหตุ** ทานที่ข้าพเจ้าให้ดีแล้วขอจง เป็นเครื่องนำมาซึ่งความสิ้นไปแห่งอาสวะกิเลสเทอญ ภายหลังจากตักบาตรแล้วจะอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษ หรือที่เรียกว่า **กรวดน้ำ** วิธีก็คือ ใช้น้ำสะอาดใส่ภาชนะไว้ พอสมควร ใช้มือขวาจับภาชนะ ส่วนมือซ้ายค่อย ๆ ประคอง มือขวา และรินน้ำลงในภาชนะที่สะอาดอีกใบหนึ่ง แล้วว่า

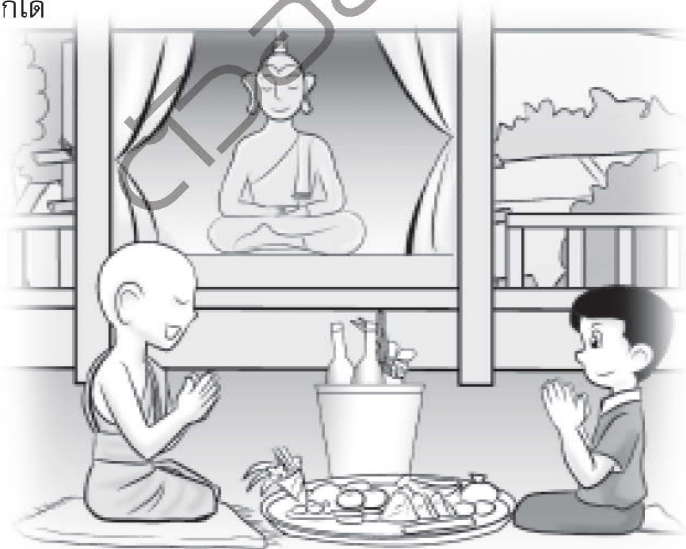
บทกรวดน้ำในใจว่า อิทํ ญาตินํ โหตุ สฺยิตา โหนตุ ญาตโย
 ขอบุญนี้จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า ขอญาติ
 ทั้งหลาย จงเป็นสุข ๆ เกิด

ทุกครึ่งก็น้ำอง ๆ กรวดน้ำ
 น้ำอง ๆ ควรพูดชื่อของบรรพบุรุษที่น้ำอง ๆ
 กรวดน้ำไปในน้ำดิลกทุกครึ่งนะจ๊ะ

1.8.2 การถวายภัตตาหาร

การถวายภัตตาหาร ถือเป็นวิธีง่าย ๆ ในการถวายอาหารแด่พระภิกษุสามเณร สามารถทำได้ทุกวัน หากมีจิตศรัทธา อย่างไรก็ตามชาวพุทธก็ยังมีพิธีถวายอาหารแด่พระสงฆ์อีกแบบหนึ่ง เรียกว่า การทำบุญเลี้ยงพระ คือ การนำอาหารถวายพระและสามเณร จะทำที่บ้านหรือที่วัดก็ได้

1.8.3 การถวายสังฆทาน

การถวายสังฆทาน คือ การให้สังฆทานแก่พระสงฆ์ โดยไม่เจาะจงพระสงฆ์ที่จะมารับ ความสำคัญของสังฆทาน อยู่ที่ความตั้งใจของผู้ถวายโดยไม่เจาะจงพระสงฆ์ และผู้ถวายก็ต้องตั้งใจอุทิศถวายด้วยความเคารพ

1.9 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

1.9.1 วันวิสาขบูชา

วิสาขบูชา หมายถึง การบูชาในวันเพ็ญเดือน 6 ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6

ความสำคัญ

วันวิสาขบูชาเป็นวันคล้ายวันประสูติ ตรัสรู้ และ
ปรินิพพานของพระพุทธเจ้า ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6
ถ้าปีใดมีอธิกมาส คือ มีเดือนแอดสองหน ก็เลื่อนไปเป็น
วันเพ็ญเดือน 7 นอกจากนั้นในการประชุมสมัชชาสห-
ประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม
พ.ศ. 2542 องค์การสหประชาชาติได้มีมติกำหนดให้
วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากลในกรอบขององค์การ
สหประชาชาติ

1.9.2 วันมาฆบูชา

มาฆบูชา หมายถึง การบูชาในวันเพ็ญเดือน 3
ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3

ความสำคัญ

1. พระสงฆ์จำนวน 1,250 รูป มาประชุมพร้อมกันโดยมิได้นัดหมาย
2. พระสงฆ์เหล่านั้นล้วนได้รับการบวชจากพระพุทธเจ้าโดยตรงด้วยวิธีเอหิภิกขุอุปสัมปทา คือ การอุปสมบทด้วยพระวาจาว่า “จงเป็นภิกษุมาเกิด ธรรมอันเรากล่าวไว้ดีแล้ว เธอจงประพฤติพรหมจรรย์เพื่อระงับที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบ”

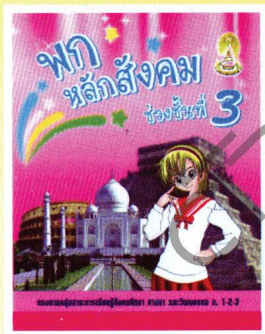

3. พระสงฆ์เหล่านั้นล้วนเป็นพระอรหันต์ทั้งสิ้น
4. เป็นวันที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงพระธรรมเทศนา อันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา คือ โอวาทปาติโมกข์

- ทกนลักรสังคต ช่วงขันที่ 2
(ป. 4-5-6)

- ทกนลักรสังคต ช่วงขันที่ 3
(ม. 1-2-3)

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

บริษัท สกยาบูกัลล จำกัด
SKYBOOK COMPANY LIMITED
9/50/274-8 ซ. พหล-อนุชาต 4 อนุชาต 4 ซ. พหล-อนุชาต 4 อนุชาต 4
โทร. 0-2958-1125-7, 0-2957-9119 โทรสาร. 0-2967-5105
e-mail: sales@skybook.co.th

www.skybook.co.th

ISBN : 978-974-389-827-3

พกาหลักสังคต ช่วงขันที่ 3

9 789743 898099

ราคา 95 บาท